

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายข้อมูล ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
2. ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ดังนี้

- M แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
- SD แทน ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเฉลี่ย (Standard Deviation)
- t แทน สถิติที่ทดสอบใช้พิจารณาใน t-distribution
- df แทน ระดับขั้นของความเสรี (Degrees of Freedom)

2. ลำดับขั้นการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์รูปแบบการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข กรณีศึกษา: บ้านคอนมัน อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

- ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ
- ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย
- ระยะที่ 3 ระยะติดตามและประเมินผลโครงการ

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ระยะเตรียมการ ระยะเตรียมการมีวัตถุประสงค์เพื่อให้เกิดสัมพันธภาพระหว่างผู้วิจัย ผู้นำชุมชน ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานภาคีต่างๆ โดยมีรายละเอียดกิจกรรมที่ดำเนินการ 3 กิจกรรม ได้แก่ การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน การสำรวจและศึกษาชุมชน และการเตรียมคนเครือข่ายความร่วมมือ จากการสำรวจข้อมูลสภาพปัญหาของ

ชุมชน ซึ่งเป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านความต้องการต่างๆ ของคนในชุมชน เนื้อหาใน ด้านเศรษฐกิจชุมชน ด้านเทคโนโลยีภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่เหมาะสมและการบริหาร การจัดการชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อประกอบการอบรม ระยะเวลาและความคิดเห็นอื่นๆ ของคนในชุมชนจำนวน 40 คน จากการเข้าไปพบปะ สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับชาวบ้านและหัวหน้าครัวเรือน พบว่า บ้านคอนมันเป็นหมู่บ้านในเขตชนบท ชาวบ้านส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา โดยอาศัยน้ำฝนตามฤดูกาล ปัญหาของชาวบ้านส่วนใหญ่เป็นปัญหาสังคม และคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัญหาการอ่านหนังสือออก เขียนไม่ได้ คิดเป็นร้อยละ 5.00 ของประชากร ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคม คิดเป็นร้อยละ 15.00 ปัญหาการให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและสังคม คิดเป็นร้อยละ 15.00 ปัญหาประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 10.00 สำหรับปัญหาด้าน การเกษตร พบว่า ขาดระบบชลประทาน ขาดเงินทุนและขาดรายได้เสริม สำหรับผลการสำรวจความต้องการของชาวบ้าน พบว่า ชาวบ้านต้องการความรู้เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ เพื่อนำไปฝึกปฏิบัติ เพื่อหารายได้เสริม

ระยะที่ 2 ระยะดำเนินการวิจัย การศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาของชุมชน การดำเนินงานในขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาข้อมูลต่างๆ ที่จำเป็นในการสร้างและพัฒนาระบบการเรียนรู้ โดยมีรายละเอียดดังนี้

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาเพื่อเตรียมข้อมูลด้านเนื้อหาสาระเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมชุมชนอยู่ดีมีสุข ผู้วิจัยได้สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยโดยแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ขั้นตอน คือ การศึกษาสภาพปัญหาของชุมชนและการพัฒนาและวิพากษ์โครงสร้างหลักสูตร

1. การสำรวจสภาพปัญหาของชุมชน เป็นการศึกษาเพื่อจัดเตรียมข้อมูลด้านความต้องการต่างๆ ของคนในชุมชน เนื้อหาด้านเทคโนโลยี ภูมิปัญญาและการเรียนรู้ที่เหมาะสม เศรษฐกิจชุมชน และการบริหารจัดการชุมชน กิจกรรมและวิธีการอบรม สื่อประกอบการ อบรม ระยะเวลาและความคิดเห็นอื่นๆ ของคนในชุมชน จำนวน 40 คน พบว่า บ้านคอนมัน เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ในที่สาธารณะประโยชน์ ระยะทางห่างจากที่ตั้งสำนักงานองค์การบริหาร ส่วนตำบลขามเรียง 3.60 กิโลเมตร ที่ว่าการอำเภอกันทรวิชัย 17 กิโลเมตรและตัวจังหวัด 14 กิโลเมตร พื้นที่ของหมู่บ้านทั้งหมด 436 ไร่ เป็นที่อยู่อาศัย จำนวน 46 ไร่ สาธารณะ ประโยชน์ จำนวน 65 ไร่ และทำการเกษตร จำนวน 325 ไร่ ลักษณะภูมิประเทศ เป็นที่ราบ คิดเป็นร้อยละ 90.00% ไร่นา

และเป็นที่ค่อนข้างคิดเป็นร้อยละ 10.00% ใช้ปลูกหญ้าสำหรับเลี้ยงสัตว์ ลักษณะดินส่วนใหญ่เป็นดินทราย ที่ความลึกประมาณ 1.50 เมตร จะพบชั้นหินลูกรังกระจายอยู่ทั่วไป การเกษตรจะอาศัยน้ำฝนธรรมชาติเท่านั้น ลักษณะภูมิอากาศ แบ่งเป็น 3 ฤดู คือ ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคมจนถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนอุณหภูมิบางปีสูงถึง 43 องศาเซลเซียส ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายนจนถึงเดือนตุลาคม อากาศร้อน มีฝนตกต่อเนื่องจากได้รับอิทธิพลจากมรสุมและพายุ อุณหภูมิระหว่าง 25- 38 องศาเซลเซียส ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนจนถึงเดือนกุมภาพันธ์อากาศจะหนาว บางปีอุณหภูมิจะลดลงถึง 3 องศาเซลเซียส ไม่มีลำห้วยหรือแม่น้ำไหลผ่าน มีสระน้ำอยู่ 2 แห่ง ใช้เพื่อการเกษตร 1 แห่งและใช้ทำประปาผิวดิน 1 แห่ง ใช้ในการอุปโภค และไม่มีป่าไม้

สภาพปัญหา พบว่า ปัญหาสังคมและคุณภาพชีวิต ได้แก่ ปัญหาการอ่านหนังสือไม่ได้ เขียนไม่ออก คิดเป็นร้อยละ 5.00% ของประชากร ปัญหาการขาดคุณธรรมจริยธรรมในสังคม คิดเป็นร้อยละ 15.00% ปัญหาการส่งเสริมการให้ความร่วมมือในการพัฒนาตนเองและสังคม คิดเป็นร้อยละ 15.00% ปัญหาประชาชนไม่มีความรู้เกี่ยวกับบทบาทของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 10.00 ด้านเศรษฐกิจของชุมชน ได้แก่ ปัญหาทางการเกษตร ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ขาดระบบชลประทาน ขาดเงินทุนหมุนเวียนที่เพียงพอ ปัญหาการใช้สารเคมี ขาดการส่งเสริมลงทุนจากภาครัฐ เพื่อให้ราษฎรมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น ด้านศาสนาและวัฒนธรรมของชุมชน ได้แก่ เด็กวัยรุ่น นำเอาวัฒนธรรมต่างชาติมาใช้และมีความโน้มเอียงไปตามสื่อต่างๆ ด้านสุขภาพอนามัยของชุมชน ได้แก่ ปัญหาอุบัติเหตุและการเจ็บป่วยด้วยโรคประจำถิ่น

จากการสำรวจความต้องการเรียนรู้ของชาวบ้าน ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละความต้องการด้านเนื้อหากิจกรรม (n = 40)

ข้อ	เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
1	การเพาะความคิด	2	5.00
2	การเพาะเห็นชอบขาว	1	2.50
3	การเพาะเห็นนางฟ้า	2	5.00
4	การเลี้ยงกบ	4	10.00
5	การเลี้ยงเป็ดเทศ	3	7.50
6	การเลี้ยงและขยายพันธุ์สุกร	2	5.00

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อ	เนื้อหา	จำนวน	ร้อยละ
7	การเลี้ยงปลาตุก	3	7.50
8	การเลี้ยงไก่พันธุ์พื้นเมือง	1	2.50
9	การเลี้ยงไก่พันธุ์สามสายเลือด	3	7.50
10	การเลี้ยงไก่วง	2	5.00
11	การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษ	5	12.50
12	การเลี้ยงวัว	3	7.50
13	การทำปุ๋ยชีวภาพ	2	5.00
14	การเลี้ยงจิ้งหรีด	3	7.50
15	เกษตรอินทรีย์	2	5.00
16	ปรับภูมิทัศน์จัดหน้าบ้านน่ามอง	2	5.00

จากตารางที่ 1 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนต้องการเรียนรู้ เรื่อง การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษมากที่สุด (ร้อยละ 12.50) รองลงมาคือ เรื่อง การเลี้ยงกบ การเลี้ยงเป็ดเทศ การเลี้ยงปลาตุก การเลี้ยงวัว การเลี้ยงเป็ดเทศ การเลี้ยงไก่พันธุ์สามสายเลือดและการเลี้ยงจิ้งหรีด (ร้อยละ 10.00 และ 7.50 ตามลำดับ)

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสำรวจสภาพปัญหาของชุมชน ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ปัญหาและความต้องการของประชาชน นำมาสร้างเป็นรูปแบบพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) สร้างความสัมพันธ์ศึกษาสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการของชุมชน 2) วิเคราะห์ปัญหา การพิจารณาความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของโครงการ 3) ทดลองและประเมินผลการใช้ 4) การคืนความรู้สู่ชุมชน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของแนวทางแก้ไขปัญหากำหนดแผนงาน และการปฏิบัติงานตามแผนงาน ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ความเหมาะสมของโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ

โครงการ	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความเหมาะสม
1. ความคิดริเริ่มของโครงการฯ	4.00	1.41	มาก
2. ความชัดเจนของวัตถุประสงค์	3.40	1.14	ปานกลาง
3. ความเป็นไปได้ของวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการ	4.00	1.00	มาก
4. ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	3.60	1.14	มาก
5. ความเหมาะสมของวิธีดำเนินการ	3.80	1.30	มาก
6. ชีตความสามารถของหัวหน้าโครงการฯ	4.40	0.89	มาก
7. ความคุ้มค่าของการใช้เงินงบประมาณ	3.80	1.30	มาก
8. คุณค่าด้านการเพิ่มขีดความสามารถของชาวบ้าน	4.20	0.83	มาก
9. คุณค่าในเชิงเศรษฐศาสตร์	3.80	1.30	มาก
10. คุณค่าและประโยชน์ต่อหมู่บ้านและสิ่งแวดล้อม	4.80	0.44	มากที่สุด
11. คุณค่าทางด้านการพัฒนาวิชาการของท้องถิ่น	4.20	0.83	มาก
12. ความเป็นไปได้ของโครงการฯ ในช่วงเวลาที่เสนอ	3.80	0.83	มาก
13. ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ และ/หรือภาคเอกชน	3.20	1.30	ปานกลาง
โดยรวม	3.92	0.42	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินโครงการฯ มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ คือ คุณค่าและประโยชน์ต่อหมู่บ้านและสิ่งแวดล้อม ความเหมาะสมระดับมาก จำนวน 10 ข้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่ามีประเด็นความเหมาะสมระดับปานกลาง จำนวน 2 ข้อ

2. การพัฒนาและวิพากษ์โครงร่างหลักสูตร การดำเนินการในขั้นตอนนี้เป็น การสร้างหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานที่ได้จากกิจกรรมที่ 1 มีการดำเนินการเป็นขั้นตอนย่อยๆ ดังนี้

จากตารางที่ 4 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเห็นว่ามีความอยู่ดีมีสุขโดยรวม และเป็นราย
ด้านทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 5 ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม ภูมิปัญญาและ เทคโนโลยี
ในแต่ละด้านย่อย

ด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม ภูมิปัญญาและ เทคโนโลยี	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ ความอยู่ดี มีสุข
1. ความสมดุลทางเทคโนโลยี			
1.1 คนในชุมชนมีการใช้เครื่องมือ หรือกรรมวิธีในการประกอบ อาชีพทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่อย่างเหมาะสมกับอาชีพ และฐานะ	3.75	0.92	มาก
1.2 คนในชุมชนมีการใช้เครื่องมือ หรือกรรมวิธีในการประกอบ อาชีพทั้งแบบดั้งเดิมและสมัยใหม่ที่ประหยัดพลังงานและไม่ ทำลายสิ่งแวดล้อม	3.60	0.90	มาก
1.3 ครัวเรือนที่มีการใช้เครื่องมือ หรือกรรมวิธีในการประกอบ อาชีพที่ใช้ง่าย สะดวก และสมาชิกในครัวเรือนส่วนใหญ่ใช้เป็น	3.60	0.95	มาก
รวม	3.65	0.92	มาก
2. ความสามารถทางเทคโนโลยี			
2.1 คนในครัวเรือนมีความสามารถในการใช้เทคโนโลยีหรือเครื่องมือ ประกอบอาชีพแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ร่วมกันเพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการประกอบอาชีพในหมู่บ้าน	3.70	0.93	มาก
2.2 ชุมชนมีการนำทรัพยากรหรือวัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่ในท้องถิ่น มาใช้ในการผลิตเป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพด้วยตนเอง ในหมู่บ้าน	3.90	0.67	มาก
รวม	3.80	0.80	มาก
3. การใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน			
3.1 ชุมชนมีการบันทึกภูมิปัญญาท้องถิ่นอย่างเป็นระบบและเป็น แหล่งค้นคว้าสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิต	3.90	0.67	มาก
3.2 ชุมชนมีกิจกรรมสืบทอดเผยแพร่ภูมิปัญญาท้องถิ่นและนำไปปรับใช้	3.90	0.67	มาก
3.3 ชุมชนมีการนำภูมิปัญญาไปใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบ อาชีพ การดำรงชีวิต การดูแลรักษาสิ่งแวดล้อม	4.45	0.90	มากที่สุด

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม ภูมิปัญญา และ เทคโนโลยี	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ ความอยู่ดี มีสุข
3.4 คนในชุมชนเชิดชูและใช้องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน เพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการพัฒนา	4.45	0.90	มากที่สุด
รวม	4.17	0.78	มาก
4. การจัดการกระบวนการเรียนรู้			
4.1 ชุมชนมีการบริหารจัดการกลุ่มและมีผู้นำจัดการกระบวนการเรียนรู้ ของชุมชน	4.45	0.90	มากที่สุด
4.2 ชุมชนมีกระบวนการแสวงหาความรู้ เพื่อการแก้ปัญหาและ หาทางออกให้กับคนในชุมชน	3.95	0.74	มาก
4.3 ชุมชนจัดให้มีกิจกรรมในการพบปะ สัมมนาเพื่อการพัฒนาชุมชน และตนเองอย่างต่อเนื่องและพอเพียง	4.07	0.72	มาก
4.4 คนในครัวเรือนมีการเรียนรู้และนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในชีวิตประจำวัน	3.67	0.82	มาก
4.5 ชุมชนมีการรวบรวมบันทึกความรู้ ง่ายต่อการเผยแพร่ ถ่ายทอด ในการเรียนรู้ของคนในชุมชน	3.92	0.76	มาก
4.6 ชุมชนมีศูนย์ข้อมูลชุมชน	3.75	0.77	มาก
4.7 ชุมชนมีศูนย์เรียนรู้หรือบุคคลต้นแบบในการเรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง	4.02	0.80	มาก
รวม	3.97	0.78	มาก
5. การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้			
5.1 ชุมชนมีการแสวงหาความรู้จากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลอื่นนอก ชุมชน	3.82	0.98	มาก
5.2 ชุมชนมีเครือข่ายแลกเปลี่ยนความรู้ที่พอเพียง	4.10	0.99	มาก
5.3 ชุมชนมีการสร้างเครือข่ายเพื่อการผลิตและถ่ายทอดความรู้ ทักษะ วิธีการประกอบอาชีพหรือเครื่องมือในการประกอบอาชีพกับ หมู่บ้านอื่น	4.05	0.98	มาก
รวม	3.99	0.98	มาก
โดยรวม	3.95	0.26	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเห็นว่ามีความอยู่ดีมีสุขด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม เทคโนโลยี และภูมิปัญญา โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย 5 ด้านอยู่ในระดับมาก และเห็นว่า เป็นรายข้อ จำนวน 16 ข้ออยู่ในระดับมาก และหัวหน้าครัวเรือนเห็นว่ามีความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 3 ข้อ คนในชุมชนเชิดชูและใช้องค์ความรู้จากปราชญ์ชาวบ้านเพื่อประโยชน์ในการดำรงชีวิตและการพัฒนาและชุมชนมีการนำภูมิปัญญามาไปใช้ประโยชน์เพื่อการประกอบอาชีพ การดำรงชีวิต และดูแลสิ่งแวดล้อม ชุมชนมีการบริหารจัดการกลุ่มและมีผู้นำจัดการกระบวนการเรียนรู้ของชุมชน

ตารางที่ 6 ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมและเป็นรายข้อ

ด้านเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความอยู่ดีมีสุข
1. ความสมดุลทางเศรษฐกิจ			
1.1 ครัวเรือนมีความสามารถในการวางแผนใช้จ่าย การบริหารจัดการหนี้สินตามวิถีระเบียนพอเพียง	3.67	0.82	มาก
1.2 ครัวเรือนมีความสามารถในการลดต้นทุนการผลิต	3.70	0.85	มาก
1.3 ครัวเรือนมีรายได้พอเพียงสำหรับการดำรงชีวิตของครอบครัวตลอดปี	3.97	0.65	มาก
รวม	3.78	0.83	มาก
2. ความสามารถในการพึ่งตนเอง			
2.1 คนในครัวเรือนมีการประหยัดและการออมด้วยการเข้ากลุ่มออมทรัพย์หรือฝากเงินธนาคาร	4.02	0.80	มาก
2.2 ครัวเรือนสามารถผลิตอาหารได้ด้วยตนเองด้วยการปลูกพืชผักเลี้ยงสัตว์มีอาหารพอกินตลอดปี	4.15	0.86	มาก
2.3 คนในครัวเรือนมีงานทำตลอดปีอยู่ในท้องถิ่นตนเอง	3.80	0.88	มาก
2.4 ครัวเรือนสามารถพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตและทุน	4.02	0.83	มาก
2.5 คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ	4.07	0.85	มาก
รวม	4.01	0.86	มาก
3. ความเข้มแข็งการผลิต			
3.1 ครัวเรือนมีการสร้างและพัฒนาผลผลิตหรือผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและปลอดภัยต่อการบริโภค	3.92	0.85	มาก
3.2 ความสามารถในการผลิตและใช้พันธุ์พื้นพันธุ์สัตว์ที่เป็นของชุมชน	3.95	0.78	มาก

ด้านเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ ความอยู่ดี มีสุข
3.3 ความเข้มแข็งของกลุ่มทำผลิตภัณฑ์และการสร้างผลผลิตในชุมชน	3.92	0.97	มาก
3.4 คนในชุมชนมีความสามารถและมีอำนาจการต่อรองในการจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนผลผลิต	3.80	0.96	มาก
3.5 คนในชุมชนมีการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจนอกพื้นที่ชุมชนเพื่อจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนผลผลิต	4.02	0.83	มาก
รวม	3.92	0.96	มาก
โดยรวม	3.90	0.14	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนในชุมชนเห็นว่ามีความอยู่ดีมีสุข ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และเห็นว่า เป็นรายข้อทุกข้ออยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับ ได้แก่ คนในชุมชนมีการรวมกลุ่มประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจ ครัวเรือนสามารถพึ่งตนเองด้านปัจจัยการผลิตและทุน และคนในชุมชนมีการสร้างเครือข่ายทางเศรษฐกิจนอกพื้นที่ชุมชน เพื่อจำหน่ายหรือแลกเปลี่ยนผลผลิต

ตารางที่ 7 ความอยู่ดีมีสุขของชุมชนด้านการบริหารจัดการชุมชนที่เข้มแข็ง โดยรวมและเป็นรายข้อ

ด้านการบริหารจัดการชุมชนที่เข้มแข็ง	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ ความอยู่ดี มีสุข
1. ภาวะผู้นำ			
1.1 ชุมชนมีการมอบหมายงาน แบ่งความรับผิดชอบให้กลุ่มต่างๆ ช่วยกันดูแล	3.90	0.67	มาก
1.2 ชุมชนมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีความรู้ความสามารถเข้มแข็ง ซื่อสัตย์และเสียสละ	3.90	0.55	มาก
1.3 ชุมชนมีผู้นำชุมชนที่มีความน่าเชื่อถือศรัทธาและเป็นแบบอย่างที่ดี	4.00	0.00	มาก
1.4 ผู้นำในชุมชนมีความสามัคคีกัน	4.00	0.00	มาก
1.5 ผู้นำชุมชนมีใจเปิดกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นของประชาชน	3.95	0.74	มาก

ด้านการบริหารจัดการชุมชนที่เข้มแข็ง	M	SD	ระดับ ความอยู่ดี มีสุข
และสามารถเชื่อมประสานความเห็นที่แตกต่างได้			
รวม	3.95	0.66	มาก
2. การมีส่วนร่วมของชุมชน			
2.1 ชุมชนมีการจัดทำแผนชุมชน	4.30	0.82	มากที่สุด
2.2 คนในชุมชนมีส่วนร่วมการจัดเวทีประชาคมในการแก้ปัญหา ร่วมกัน	3.90	0.87	มาก
2.3 คนในชุมชนมีการเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณะโดยสมัครใจ และพร้อมเพรียง	4.05	0.84	มาก
2.4 คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.)	4.02	0.73	มาก
2.5 คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบแผนงาน งบประมาณ และความโปร่งใสในการบริหารงานของ อปท.	3.97	0.89	มาก
2.6 คนในชุมชนเป็นสมาชิกกลุ่มในชุมชนและเข้าร่วมกิจกรรม การพัฒนาของกลุ่ม/องค์กรที่ชุมชนจัดตั้งขึ้นของสมาชิก	3.90	0.84	มาก
รวม	4.02	0.84	มาก
3. การพึ่งตนเองของชุมชน			
3.1 ชุมชนมีกฎระเบียบการรักษาความสงบเรียบร้อยที่กำหนดขึ้นเอง โดยชุมชน	3.95	0.95	มาก
3.2 ชุมชนมีกระบวนการแผนและการทำงานเชื่อมโยงกันกับ อบต. หรือเทศบาล	3.85	0.92	มาก
3.3 โครงการพัฒนาชุมชนที่สามารถนำไปปฏิบัติได้ด้วยตนเองหรือ ชุมชนทำเอง	3.90	0.92	มาก
3.4 ชุมชนมีประสบการณ์การแก้ไขปัญหาของชุมชนโดยไม่ต้อง พึ่งพา ภายนอก	3.85	0.89	มาก
3.5 การได้รับและระดมงบประมาณเพื่อเป็นกองทุนสงเคราะห์ กลุ่มด้อยโอกาส	3.82	0.90	มาก
3.6 ความสามารถในการแสวงหาและระดมงบประมาณเพื่อการพัฒนา ตามแผนของชุมชน	3.92	0.94	มาก
รวม	3.88	0.92	มาก
โดยรวม	3.95	0.10	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนชุมชนเห็นว่ามีความอยู่ดีมีสุขด้านการบริหารจัดการชุมชนที่เข้มแข็ง โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย 3 ด้านอยู่ในระดับมาก และเห็นว่าเป็นรายข้อ จำนวน 15 ข้ออยู่ในระดับมาก และหัวหน้าครัวเรือนมีความอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ชุมชนมีการจัดทำแผนชุมชน

1.3 การศึกษาและเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขก่อนและหลังดำเนินโครงการ

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของรายได้และรายจ่ายต่อเดือนของครัวเรือนก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการฯ

	ก่อนโครงการฯ		หลังโครงการฯ		<i>t</i>	<i>p</i> -value
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
รายได้	1,496.53	7,158.78	8,673.92	2,900.19	-7.093	< 0.001*
รายจ่าย	9,782.50	5,168.68	5,380.37	2,842.77	11.970	< 0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 8 พบว่า หัวหน้าครัวเรือน มีรายได้ต่อเดือนหลังเข้าร่วมโครงการเพิ่มขึ้นแต่มีรายจ่ายต่อเดือนหลังเข้าร่วมโครงการฯต่ำกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯอย่างมีนัยสำคัญ ($p < 0.001$)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุข ด้านการเรียนที่เหมาะสม ภูมิปัญญา และเทคโนโลยี โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย ของผู้ร่วมโครงการฯ

ความอยู่ดีมีสุข	ก่อนโครงการฯ		หลังโครงการฯ		<i>t</i>	<i>p</i> -value
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
ความสมดุลทางเทคโนโลยี	2.71	0.41	4.33	0.40	-18.838	< 0.001*
ความสามารถทางเทคโนโลยี	2.72	0.40	4.33	0.43	-16.411	< 0.001*
การใช้ภูมิปัญญา	1.86	0.27	3.43	0.29	-27.714	< 0.001*
การจัดกระบวนการเรียนรู้	2.51	0.30	4.69	0.19	-38.695	< 0.001*
การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้	2.37	0.30	4.47	0.35	-25.785	< 0.001*
โดยรวม	2.43	.35	4.25	.48	-38.477	< 0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 9 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนเห็นว่าความอยู่ดีมีสุขโดยรวมหลังเข้าร่วมโครงการฯ ด้านการเรียนที่เหมาะสม ภูมิปัญญา และเทคโนโลยีมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขโดยรวมหลังเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) ทุกด้าน

ตารางที่ 10 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุข ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็ง โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย ของผู้ร่วมโครงการฯ

ความอยู่ดีมีสุข	ก่อนโครงการฯ		หลังโครงการฯ		<i>t</i>	<i>p</i> -value
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
ความสมดุลทางเศรษฐกิจ	2.55	0.45	4.42	0.42	-24.444	< 0.001*
ความสามารถในการพึ่งตนเอง	2.59	0.32	4.55	0.31	-29.934	< 0.001*
ความเข้มแข็งทางการผลิต	2.41	0.43	4.39	0.30	-23.547	< 0.001*
โดยรวม	2.51	.09	4.45	.08	-40.566	< 0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 10 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขโดยรวมหลังเข้าร่วมโครงการฯ ด้านเศรษฐกิจชุมชนเข้มแข็งมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขโดยรวมหลังเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) ทุกด้าน

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความอยู่ดีมีสุข ด้านการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งของผู้ร่วมโครงการฯ โดยรวมและเป็นรายด้านย่อย

ความอยู่ดีมีสุข	ก่อนโครงการฯ		หลังโครงการฯ		<i>t</i>	<i>p</i> -value
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>		
ภาวะผู้นำ	3.00	0.48	4.72	0.24	-4.258	< 0.001*
การมีส่วนร่วมของชุมชน	2.42	0.30	4.37	0.23	-26.319	< 0.001*
การพึ่งตนเองของชุมชน	2.42	0.30	4.56	0.30	-40.360	< 0.001*
โดยรวม	7.85	0.84	11.59	0.49	-28.006	< 0.001*

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขโดยรวม หลังเข้าร่วมโครงการฯ ด้านการบริหารจัดการชุมชนเข้มแข็งมากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครัวเรือนมีคะแนนเฉลี่ยความอยู่ดีมีสุขโดยรวมหลังเข้าร่วมโครงการฯ มากกว่าก่อนเข้าร่วมโครงการฯ ($p < 0.05$) ทุกด้าน

2. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจต่อรูปแบบการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข

ตารางที่ 12 ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุขโดยรวม รายด้านและเป็นรายชื่อ

โครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับความพึงพอใจ
1. ด้านกระบวนการ / ขั้นตอนการจัดกิจกรรม			
1. ขั้นตอนการจัดกิจกรรม	3.25	0.58	ปานกลาง
2. กระบวนการจัดกิจกรรมตรงกับวัตถุประสงค์การทำงาน	4.10	0.84	มาก
3. การอำนวยความสะดวกในการเข้าร่วมกิจกรรม	4.02	0.65	มาก
4. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมหรือการให้บริการมีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้	3.97	0.61	มาก
5. ได้รับความรู้หรือประโยชน์จากกระบวนการจัดกิจกรรมทุกขั้นตอน	4.27	0.93	มากที่สุด
รวม	3.92	0.72	มาก
2. ด้านเจ้าหน้าที่ / วิทยากร			
6. ความเหมาะสมในการแต่งกาย/บุคลิก/ท่าทางการให้บริการ	4.05	0.50	มาก
7. บริการด้วยความสุภาพและด้วยไมตรีจิต	4.40	0.84	มากที่สุด
8. บริการด้วยความกระตือรือร้น รวดเร็ว อบอุ่น	3.97	0.69	มาก
9. ความรู้ความสามารถในการบริการ เช่น การตอบคำถามชี้แจงข้อสงสัย แนะนำ	4.37	0.80	มากที่สุด

ตารางที่ 12 (ต่อ)

ความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุข	<i>M</i>	<i>SD</i>	ระดับ ความพึงพอใจ
10.บริการด้วยความเสมอภาค เป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ	4.20	0.46	มาก
รวม	4.19	0.65	มาก
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
11. สถานที่สำหรับการจัดกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.22	0.65	มากที่สุด
12. ครุภัณฑ์ วัสดุ อุปกรณ์ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ ระบบภาพและเสียงอื่น ๆ ที่ใช้ในการจัดโครงการมีความเหมาะสม	4.10	0.67	มาก
13. สื่อที่ใช้ในการจัดกิจกรรมมีความทันสมัย	4.20	0.56	มาก
14. การประชาสัมพันธ์ล่วงหน้าและอย่างทั่วถึง	4.00	0.78	มาก
15. ป้าย/สัญลักษณ์ ที่แสดงจุดการจัดกิจกรรมชัดเจน	4.40	0.63	มากที่สุด
รวม	4.18	0.65	มาก
4. ด้านคุณภาพโครงการฯ			
16. ได้เข้าร่วม โครงการและได้บริการอย่างประทับใจ	4.45	0.50	มากที่สุด
17. ได้เข้าร่วม โครงการและได้รับบริการ ตรงตามความต้องการ	4.43	0.46	มากที่สุด
18. ได้เข้าร่วม โครงการและได้รับบริการที่เป็นประโยชน์	4.25	0.50	มากที่สุด
19. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับการประกอบอาชีพได้	4.50	0.50	มากที่สุด
20. สามารถนำความรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมไปใช้ร่วมกับชีวิตประจำวัน	4.75	0.58	มากที่สุด
รวม	4.47	0.50	มากที่สุด
โดยรวม	4.19	0.30	มาก

จากตารางที่ 12 พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุขโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า หัวหน้าครัวเรือนมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ ระดับมาก จำนวน 9 ข้อ แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าหัวหน้าครัวเรือนมีความพึงพอใจต่อโครงการพัฒนาชุมชนอยู่ดีมีสุขอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 1 ข้อ คือ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม

3. กิจกรรมคืนความรู้สู่ชุมชน ผู้วิจัยได้จัดเวทีคืนสู่ชุมชนเพื่อเป็นการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณะผู้วิจัยและชาวบ้าน เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2553 ณ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนบ้านคอนมันตำบลขามเรียงมีผู้เข้าร่วมประกอบด้วยหัวหน้าครัวเรือน จำนวน 40 คน คณะกรรมการหมู่บ้าน จำนวน 13 คน นักวิจัย พนักงานราชการและครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน จำนวน 13 คน ครูประจำกลุ่ม จำนวน 20 คน ผู้นำชุมชนเครือข่ายพัฒนาความอยู่ดีมีสุขจากอำเภอกันทรวิชัย จำนวน 10 คน และอำเภอบรบือ จำนวน 15 คน ครู กศน. อำเภอบรบือ จำนวน 36 คน โดยมีประเด็นที่น่าสนใจ คือ ความอยู่ดีมีสุขของชาวบ้านคอนมันใน 3 ประเด็น คือ ด้านการเรียนรู้ที่เหมาะสม ภูมิปัญญาและเทคโนโลยี ด้านเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และด้านการบริหารชุมชนที่เข้มแข็ง